

Усвояване на находищата, предоставени от държавата на общините

Конкретни стъпки, добри и лоши примери

инж. Павел ПЕНЧЕВ,
председател на БАПВ

инж. Величко ВЕЛИЧКОВ,
изп. директор на БАПВ

Предоставянето в началото на 2011 г. на част от находищата на минерални води - собственост на държавата, на общините беше прието с ентузиазъм, но повечето кметове разбраха, че са получили и многобройни задължения. Държавата предостави редица разработени находища като Сапарева баня, Пан-

чарево, Овча купел, Бургаски минерални бани, но и редица неизвестни находища като Джебел, Крушуна, Замфирово, Слатина, Полски Тръмбеш, Кирково, Свищов и др. Задълженията към общините бяха едниотипни. Една година по-късно МОСВ отчете слабо усвояване на минералните води от общините, но малко хора разбраха какви бяха причините за това.

Добър пример за усвояване на находище на минерални води - СОЗ на водоизточниците от находище „Кюстендил“

КАКВИ СА ПОДГОТВИТЕЛНИТЕ СЪПЪПКИ ЗА УСВОЯВАНЕ НА НАХОДИЩАТА

Като най-важна задача е общините да се подготвят за легитимното им усвояване съгласно нормативната уредба:

Стъпка 1 - да оценят експлоатационните ресурси и да получат съответните заповеди за утвърждаване от МОСВ

Стъпка 2 - да проектират и узаконят санитарно-охранителни зони около водоизточниците и да ги приведат в съответното санитарно-хигиенно състояние

Стъпка 3 - да изследват качествата и да предприемат действия за издаване на балнеологична оценка или сертификат на минералната вода

Стъпка 4 - да приемат тарифа за ползване - балнеология, спорт и отдих, хигиенни нужди, отопление и т.н.

Едва след това може да се премине към усвояване - чрез издаване на разрешителни за водоземане или чрез концесия.

Главните проблеми при усвояване на находищата

Нашият опит от работата с повече от 20 общини показва, че проблемите се свеждат до:

- липсата на административен капацитет и средства за допроучване и проектиране на находищата

- липсата на ясна концепция за приоритетите при ползването

- липсата на инвеститорски интерес и стратегически партньори

- недостатъчна помощ от държавата за общините, получили водоизточници в лошо състояние или изискващи високи предварителни капиталовложения за проучване и проектиране.

Решаваща се оказва мотивацията на администрацията да изпълни задълженията си по заповедите за предоставяне на находищата.

Добрите примери

Като добри примери могат да се посочат общините, изпълнили почти изцяло посочените подготвителни стъпки за усвояване на находищата - Джебел, Бургас (Бургаски минерални бани и Рудник), Кюстендил и

донякъде Разлог, Банско и Велинград. Единственият положителен пример за реализирано водоземане е на община Разлог, издала разрешително за ползване на „отработени“ води към малък частен басейн от резервоар към общинска минерална баня. Практически се касае не за свежи минерални води от водоизточник, а за охладени минерални води, които дълго време се изливаха на пътя. Трагичното обаче е, че в тази община постъпиха повече от 15 заявления със сериозни инвестиции, които все още се разглеждат изключително бавно. Дълги подготвителни дейности извърши и община Банско, която завазва скоро ще издава разрешителни поради натрупаните заявления.

Лошите примери

Лоши примери за усвояване на минералните води са всички останали общини, които не са изпълнили поне две от задълженията по договорите за предоставяне, а именно Кирково, Радомир (находище Долни Раковец), Минерални бани Хасково и мно-

го други.

Труден за обяснение пример е Столичната община. Столичната община поиска неподготвена всички находища, които МОСВ предложи, без проучвания за актуалното им състояние. На практика тя отново взе предоставените ѝ съгласно ЗВ от 2000 г. находища София-център и София-Баталова воденица и получи още 6 находища - София-Надежда, София-Свобода, София-Панчарево, София-Железница, София-Лозенец и София-Овча купел.

При тържественото приемане на заповедите през 2011 г. столичният кмет, без да разбере, получи вместо находище София-Надежда пълни с боклуци обсадни тръби, а вместо София-Баталова воденица - обрасла поляна с негодно водоземно съоръжение. Лошото състояние на находища София-център и София-Баталова воденица се дължи на самата община в периода 2000 - 2011 г.

Същевременно Столичната община единствена има специална стратегия за използване на потенциала от ми-

нерални води, лансирана на всеки форум от 2004 г., без практически да е изпълнено каквото и да било.

Основен проблем на стратегията според нас е липсата на експлицитна възможност за външни инвестиции чрез разрешителен режим. Собствениците на хотели в центъра на София могат да завиждат на колеги от Сандански, Хисаря и Велинград. Чрез стратегията София бе лишена от възможността да има хотели, ползващи минерални води, въпреки че в Баня има точно такива примери с разрешителни от държавата.

За една година Столичната община с огромния си капацитет успя да изпълни едва 2 от посочените по-горе 4 подготвителни стъпки за усвояване на находищата, и то само за половината - еднократно измерване на дебита на най-добре проучените до момента находища София-център, София-Панчарево, София-Железница и София-Овча купел и вземане на контролна проба. При този темп на работа едва ли в скоро време ще видим реално усвояване.

КАКВО ДА НАПРАВЯТ ОБЩИНИТЕ?

Възможни са различни концепции, но според нас трябва да се следва прагматичен подход:

- 1 Да се обезпечи безвъзмездно ползване на водата от местното население, особено ако е подходяща за пиене
- 2 Да се приеме прозрачна процедура за разрешителни за водоземане или концесия и механизъм за предотвратяване на отказ поради корпоративни интереси
- 3 Да се определят главните приоритети при ползването за обществени и бизнес цели
- 4 Да се популяризира и рекламира минералната вода
- 5 Да се създадат привлекателни условия за бизнеса и потенциалните инвеститори

Последните две стъпки са изключително важни, те са ключови за реалното усвояване на находищата в сегашната икономическа ситуация.

*Проф. д-р инж. Павел Пенчев е дългогодишен преподавател по хидрогеология в МГУ „Св. Иван Рилски“ и председател на УС на БАПВ.

Инж. Величко Величков е хидрогеолог-консултант с повече от 15 години практика и изп. директор на БАПВ. Двамата са съавтори на монографията „Находищата на минерални води в района на София“, 2011 г., която може да се изтегли в електронен вид от следния адрес: http://www.bgapv.com/uploads/files/33_mineral_book_01.pdf